

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/251/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5317206639
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 06. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Beniačová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2020:5317206639.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Beniačovej a členiek senátu JUDr. Táne Rapčanovej a Mgr. Anny Mihálikovej, v spore žalobcu: A. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XXXX/XX, XXX XX U., proti žalovanému: E. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XXXX/XX, XXX XX U., zastúpeného JUDr. Michaelou Poláčkovou, LL.M., advokátkou so sídlom S. XX, XXX XX U., o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 9C/88/2017-58 zo dňa 19. marca 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

Žalovaný **m á** voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu doručенú súdu dňa 05.12.2017 (výrok I.), ktorou sa žalobca voči žalovanému domáhal určenia neplatnosti darovacej zmluvy č. V 1729/2016 uzavretej dňa 26.05.2016 medzi N. K., nar. XX.XX.XXXX, zomrelou XX.XX.XXXX ako daryňou a žalovaným E. K. ako obdarovaným, predmetom ktorej bol prevod podielu vo výške 1/2 v nehnuteľnostiach nachádzajúcich v kat. úz. U., zapísaných na LV č. XXXX, a to rodinného domu č. XXXX postaveného na parcele CKN č. 1430/1 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 331 m², parcele CKN č. 1429/1 - záhrady o výmere 261 m² a parcele CKN č. 1430/1 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 331 m². Zároveň žalovanému voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku (výrok II.).

2. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že vyššie označené nehnuteľnosti, ktorých spoluvlastnícky podiel vo výške 1/2 bol predmetom darovacej zmluvy, neplatnosti ktorej sa žalobca v tomto konaní domáhal, v čase rozhodovania súdu patrili do podielového spoluvlastníctva žalobcu v podiele 1/2 titulom dedenia na základe uznesenia Okresného súdu Čadca č. k. 4D 73/2017 zo dňa 30.11.2017 (po poručiteľke N. K.) a žalovaného v podiele 1 titulom darovania na základe Darovacej zmluvy č. V 1729/2016 zo dňa 26.05.2016.

3. Súd prvej inštancie vzhľadom na charakter podanej žaloby sa prioritne zaoberal základným predpokladom procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle ust. § 137 písm. c) CSP, a to naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, preukázanie ktorého zaťažovalo žalobcu. Medzi stranami bola táto otázka sporná. Žalobca naliehavý právny záujem na určení neplatnosti uvedenej darovacej zmluvy odôvodňoval tým, že určením neplatnosti predmetnej darovacej zmluvy by sa zmenilo jeho právne postavenie, pretože takéto rozhodnutie súdu by mohlo byť pokladom pre vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností v jeho prospech. Na druhej strane žalovaný argumentoval, že ani

prípadný úspech žalobcu v spore nebude viesť k zmene vlastníctva v prospech žalobcu a teda nie je daný naliehavý právny záujem.

4. Súd prvej inštancie zamietol žalobu pre neexistenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení bez jej preskúmania po vecnej stránke, pretože navrhovaným určením by sa právne postavenie žalobcu žiadnym spôsobom nezmenilo, nakoľko v dôsledku smrti darykyne N. K. a tým i straty jej spôsobilosti mať práva a povinnosti, nie je možná zmena zápisu vlastníckych práv v katastri nehnuteľností v zmysle žalobcom uplatneného nároku a v tomto smere odkázal na závery prijaté v rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 6 Co/680/2015 zo dňa 25.05.2016. Pre uvedený nedostatok zamietol aj návrhy žalobcu na vykonanie znaleckého dokazovania na posúdenie zdravotného stavu N. K. a znaleckého dokazovania z odboru písmoznalectva ako aj výsluchom žalobcom navrhnutých svedkov, ktoré s ohľadom k uvedenému dôvodu zamietnutia žaloby považoval konajúci súd za nadbytočné.

5. Na rozhodnutie o trovách konania aplikoval ustanovenie § 255 ods. 1 CSP a žalovanému ako úspešnej procesnej strane priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

6. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), e), f) CSP a domáhal sa zrušenia napadnutého rozsudku a vrátenia veci na nové konanie a prejednanie súdu prvej inštancie. V jeho dôvodoch uviedol, že sa domáhal o určenie neplatnosti darovacej zmluvy V 1729/2016 uzatvorenej dňa 26.05.2016 medzi N. K., zomrelou XX.XX.XXXX ako darykyňou a žalovaným E. K. ako obdarovaným, predmetom ktorej boli vyššie označené nehnuteľnosti, a to z dôvodu, že darykyňa nebola spôsobilá uzatvárať akýkoľvek právny úkon, nakoľko si už sama nepreberala ani dôchodok a podľa lekárskej správy MUDr. B. O. - psychiatricky bola nesamostatná, nemala pojem o čase, bola na silných liekoch a podobne. Vaskulárna demencia a duševná porucha jej znemožňovali vykonávať akékoľvek právne úkony. Z týchto dôvodov navrhli znalecké dokazovanie, ktoré bol ochotný aj uhradiť. Okresný súd však návrh zamietol a zamietol i ďalšie návrhy na vykonanie znaleckého dokazovania znalcom z odboru grafológie, ktorý by bol preukázal, že túto zmluvu ani darykyňa nepodpísala. Zamietnutím žaloby súd porušil jeho procesné práva i Ústavu SR a nesprávne rozhodol len z toho dôvodu, že na takejto žalobe nie je naliehavý právny záujem. S týmto nesúhlasil, lebo ak by súd vyhlásil túto darovaciu zmluvu za neplatnú, vrátilo by sa vlastníctvo nebohej N. K., zomrelej XX.XX.XXXX, po ktorej je žalobca jediným dedičom, a tým by došlo k odstráneniu krivdy. Inak sa k nehnuteľnosti, hoc je jediný dedič, nemôže dostať. Keďže naliehavý právny záujem k takejto žalobe neexistuje, je nezmyselný, pretože pokiaľ by žaloval i určenie, že nehnuteľnosť patrí v 1/2 do dedičstva, opäť by prebiehalo také isté konanie, ktoré by prebiehalo i v prípade vyhlásenia neplatnosti darovacej zmluvy z 26.05.2016.

7. Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaný poukázal, že v čase podania predmetnej žaloby sa vyvíjala nová judikatúra k ustanoveniu § 137 písm. d) CSP, v zmysle ktorej nová právna úprava pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že tak vyplýva z osobitného právneho predpisu (najmä hmotného práva). Novou právnou úpravou bol záujem zákonodarcu vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti procesných úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej. V zmysle uvedeného žalovaný tvrdil, že procesný nárok žalobcu bol uplatnený nesprávnou žalobou, pretože žaloba na určenie neplatnosti darovacej zmluvy je žalobou na určenie právnej skutočnosti, ktorá nevyplýva z osobitného predpisu. Vzhľadom na obsah podaného odvolania poukázal na túto argumentáciu, podľa ktorej mal spor skončiť zamietnutím žaloby ako nesprávne podanej žaloby na určenie neplatnosti darovacej zmluvy. S prihliadnutím na princíp viazanosti súdu prvej inštancie obsahom žaloby a povinnosťou súdu vyporiadať sa s dôvodmi zamietnutia žaloby, v ktorej sa žalobca sústredil na vysvetlenie svojho naliehavého právneho záujmu na určenie neplatnosti darovacej zmluvy, súd prvej inštancie rozhodol vecne správne, preto navrhol jeho rozhodnutie potvrdiť a priznať žalovanému náhradu trov konania.

8. V odvolacej replike žalobca uviedol, že predmetná žaloba nie je samoučelná a je na nej naliehavý právny záujem. Tým, že okresný súd nevykonal žiadením navrhovaný dôkaz, ktorý by mohol priniesť priaznivejší výsledok pre žalobcu, porušil jeho základné práva, znevýhodnil ho v konaní, nakoľko nemohol preukázať skutočnosti, ktoré tvrdil. Za týchto okolností bolo porušené aj jeho právo na spravodlivý proces, a preto zotrval na svojom odvolaní a odvolacom návrhu.

9. V odvolacej duplike žalovaný zotrval na svojej argumentácii z vyjadrenia k odvolaniu. Súhlasil s postupom súdu vecne neprejednať vec, ak nie je preukázaný naliehavý právny záujem, ako postup dlhodobo deklarovaný súdnou praxou.

10. Vyjadrenia strán sporu boli v priebehu odvolacieho konania zasielané súdom prvej inštancie v súlade s ustanovením § 374 CSP. S ďalšími vyjadreniami strán sporu odvolací súd v priebehu odvolacieho konania nedisponoval.

11. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov podaného odvolania (§ 379 CSP a § 380 CSP) a bez nariadenia pojednávania (postupom podľa § 219 ods. 3 CSP v spojení s § 378 ods. 1 CSP a § 385 ods. 1 CSP a contrario) toto rozhodnutie v zamietajúcom výroku (výrok I.), ako i v závislom výroku o trovách konania (výrok II.), v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil ako vecne správne.

12. Odvolací súd vyzval obe strany sporu v zmysle ustanovenia § 382 CSP na možnú aplikáciu ustanovenia § 137 písm. d) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku na prejednávajúcu vec, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité.

13. Žalovaný k tejto výzve odvolacieho súdu uviedol, že nemá námietky k novej aplikácii ustanovenia § 137 písm. d) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku.

14. Žalovaný vo vyjadrení súhlasil, aby odvolací súd v prípade odlišného právneho názoru posúdil vec podľa tohto ustanovenia. Opätovne poukázal na svoj právny názor vyjadrený vo vyjadrení k odvolaniu, t. j. že žaloba o určenie neplatnosti darovacej zmluvy je neprípustná, pretože nevyplýva z právneho predpisu (najmä hmotného práva).

15. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a po ich preskúmaní dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, ale nestotožnil sa s právnymi závermi súdu prvej inštancie. Skutočnosť, že odvolací súd sa nestotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie, nepriamo vyplýva aj z výzvy odvolacieho súdu adresovanej stranám, aby sa vyjadrili k aplikácii iného zákonného ustanovenia, a to § 137 písm. d) CSP. Pokiaľ ide o zistenie rozsahu skutkového stavu pre rozhodnutie súdu prvej inštancie, tento bol postačujúci z hľadiska dôvodov, pre ktoré súd prvej inštancie žalobu žalobcu zamietol. V tomto smere bol správny aj procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý vec z vecnej stránky nepreskúmal. Ak sa zamietajúca žaloba pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, je vylúčené súčasne sa zaoberať žalobou vo veci samej (rozhodnutia NS SR sp. zn. 1 Cdo 26/07, 2 Cdo 231/07, 1 Cdo 91/2006). Súčasne skutkový stav zistený súdom I. inštancie bol dostačujúci aj pre odvolací súd pre posúdenie právnej otázky - procesnej prípustnosti žaloby žalobcu o určenie neplatnosti darovacej zmluvy.

16. Vzhľadom na nový prístup k posudzovaniu procesnej prípustnosti určovacej žaloby po prijatí nového procesného kódexu zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok s účinnosťou od 01. júla 2016 je potrebné tejto otázke venovať zvýšenú pozornosť hneď po začatí konania a túto dôsledne a komplexne posúdiť s ohľadom na navrhovaný určovací petit a to nielen vo vzťahu existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, ale aj ďalších skutočností vyžadovaných zákonom na prípustnosť určovacej žaloby (§ 137 písm. c/ veta za bodkočiarkou, písm. d/ CSP).

17. Žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu (§ 137 písm. d) CSP).

18. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že nová právna úprava Civilného sporového poriadku pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu, pričom sa má na mysli najmä hmotné právo.

19. Zmluvy a iné právne úkony, ich existencia, platnosť či neplatnosť, sú právnymi skutočnosťami (§ 2 ods. 1 OZ).

20. Žalobný návrh znejúci na určenie právnej skutočnosti, ktorý z osobitného predpisu nevyplýva, je v zmysle uvedeného potrebné považovať za nesprávny. Určenie existencie právnej skutočnosti (napríklad, že právny úkon je neplatný) odporuje vo svojej podstate zásade, že súd má určiť aktuálny právny stav.

Pri určení právnej skutočnosti hovorí rozsudok o tom, čo bolo v minulosti, nie však nevyhnutne o tom, čo je v prítomnosti. Preto napríklad výrok rozsudku, že darovacia zmluva je neplatná, nemá výpovednú hodnotu o tom, či v čase jeho vyhlásenia vlastníkom veci je žalobca alebo niekto iný. Z týchto dôvodov zákonodarca v novej právnej úprave expresss verbis pripustil žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu.

21. Pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že v zmysle účinnej právnej úpravy zvolil žalobca nevhodný právny prostriedok ochrany svojho práva, dôsledkom čoho je zamietnutie predmetnej žaloby, potvrdil síce vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie, ale s vyššie uvádzanými výhradami. Ak dôvodom zamietnutia žaloby je jej procesná neprípustnosť (nesprávnosť), súd sa nemôže zaoberať podstatou veci (sporom nastoleným žalobou), čo má priamy dopad aj na nevykonanie navrhnutého dokazovania stranami sporu. Z uvedených dôvodov odvolacie námietky o porušení procesných práv žalobcu, ako i práva na spravodlivý proces, boli bezdôvodné.

22. Odvolací súd ako vecne správny potvrdil aj odvolaním výslovne nenapadnutý, ale od rozhodnutia vo veci samej závislý výrok o trovách prvoinštančného konania, ktorý plne zodpovedá procesnému úspechu strán v konaní a zákonným ustanoveniam v ňom uvedeným.

23. Zamietnutie určovacej žaloby bez jej meritórneho preskúmania nie je prekážkou rozsúdenej veci pre novú určovaciu žalobu, preto sa žalobca môže opätovne domáhať svojho nároku adekvátne zvolenou žalobou.

24. Nad rámec svojho odôvodnenia, odhliadnuc od vyššej právnej argumentácie, ktorá je primárnym dôvodom pre zamietnutie žaloby žalobcu, odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie posúdil neexistenciu naliehavého záujmu žalobcu na požadovanom určení správne. Právne postavenie žalobcu ako dediča po poručiťelke by sa na základe podanej žaloby nezmenilo, pretože dedič dedí po poručiťelovi majetok, ktorý vlastnil ku dňu smrti. Žalobou na určenie neplatnosti darovacej zmluvy by žalobca nedosiahol automaticky stav, že nehnuteľnosti touto zmluvou prevedené budú zahrnuté do dedičskej podstaty, ani vzhľadom na skutočnosť, že účastníčka darovacej zmluvy - darykyňa zomrela, t.j. stratila právnu subjektivitu (spôsobilosť na práva a povinnosti), orgán katastra by nemohol v súlade s § 34 ods. 2 zák. č. 162/1965 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych práv (katastrálny zákon) v znení účinnom od 15. októbra 2008 obnoviť zápis jej vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti. Treba zdôrazniť, že riešenie právnych vzťahov, ktoré vznikli v dôsledku smrti poručiťela, patrí do právomoci súdu v zmysle ust. § 158 a nasl. Civilného mimosporového poriadku. Pokiaľ nie je právoplatným rozhodnutím dedičského súdu potvrdené, že v dôsledku dedenia dedič nadobudol vec, resp. jej spoluvlastnícky podiel, dedič je aktívne legítimovaný len na podanie žaloby o určenie, že vec (jej spoluvlastnícky podiel) patrí do dedičstva po poručiťelke. Preto aj odvolací súd konštatuje, že požadovaným určením neplatnosti darovacej zmluvy by sa neodstránila právna neistota žalobcu a nevyriešil by sa celý obsah právneho vzťahu strán daného sporu.

25. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP vychádzajúc zo zásady úspechu žalovaného v odvolacom konaní, ktorému ako úspešnej strane sporu priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O ich výške rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

26. Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1 a 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).